КАСБИ ТУМАНЛАРАРО ИҚТИСОДИЙ СУДИНИНГ АЖРИМИ

(даъво аризани кўрмасдан қолдириш тўғрисида)

Касби тумани

2024 йил 21 май

Касби судининг судьяси туманлараро иктисодий Х.Ч.Абраев раислигида, судья ёрдамчиси А. Убайдуллаевнинг котиблигида, Касби туман фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари кенгаши даъвогар "NAMOZBEK-DIYORBEK" фермер хўжалиги манфаатини кўзлаб, жавобгар "INDORAMA AGRO" МЧЖ шаклидаги хорижий корхонасига нисбатан 2023 йил пахта хосили учун топширилган 120.101 тонна пахта хом ашёсини 11.130.838 сўмдан хисоблаб жами 1.336.844.231 сўмлик топширилган махсулотлар бўйича электрон хисоб-фактурани қабул қилиш мажбуриятини юклаш хамда 376.036.231 сўм қарздорликни ундириш тўгрисидаги даъво бўйича ишни жавобгар вакиллари Р.Юсупов, С.Исомовлар аризаси (ишончнома асосида) иштирокида, Касби туманлараро иктисодий суди биносида, очик суд мажлисида кўриб чикиб, куйидагиларни

аниклади:

Касби туман фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари (бундан кейин матнда кенгаш деб юритилади) кенгаши даъвогар "NAMOZBEK-DIYORBEK" фермер хўжалиги (бундан кейин даъвогар деб юритилади) манфаатини кўзлаб, Касби туманлараро иктисодий судига даъво аризаси билан мурожаат килиб, жавобгар "INDORAMA AGRO" МЧЖ шаклидаги хорижий корхонасига (бундан кейин матнда жавобгар деб юритилади) нисбатан 2023 йил пахта хосили учун топширилган 120.101 тонна пахта хом ашёсини 11.130.838 сўмдан хисоблаб жами 1.336.844.231 сўмлик топширилган махсулотлар бўйича электрон хисоб-фактурани қабул мажбуриятини юклаш хамда 376.036.231 қилиш сўм карздорликни ундиришни сўраган.

Суд мажлиси белгиланган куни ва вақти ҳақида фермерлар кенгаши ва даъвогар белгиланган тартибда ҳабардор қилинган бўлса-да, вакил иштироки таъминланмади ёки ишни ўзининг иштирокисиз кўриб чиқиш ҳақида арз қилмади.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакиллари даъво аризаси бўйича тушунтириш бериб, даъвогар вакиллари биринчи суд мажлисига келмаганлиги сабабли даъво аризасини кўрмасдан қолдиришни сўрашди.

Суд даъво аризасида келтирилган холатларни иш хужжатлари билан бирга ўрганиб чикиб, уларни мухокама килиб, куйидаги асосларга кўра даъво аризасини кўрмасдан колдиришни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён

матнда ИПК деб юритилади)нинг 107-моддаси 6-бандига кўра даъвогар биринчи суд мажлисига келмаган ва ишни ўзининг иштирокисиз кўрилиши тўгрисида арз қилмаган бўлса, суд даъво аризасини кўрмасдан қолдиради.

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг 2019 йил 24 майдаги 13-сонли "Биринчи инстанция суди томонидан иктисодий процессуал конун нормаларини кўллашнинг айрим масалалари тўгрисида" ги Қарорининг 21-бандида даъво аризасини кўрмасдан колдириш низонинг мазмуни бўйича ҳал қилув қарори қабул қилмасдан туриб суд муҳокамасини тамомлаш шаклларидан бири ҳисобланади.

Даъво аризасини кўрмасдан қолдириш тўғрисида суд ажрим чиқаради ва у ИПКнинг 108-моддаси талабларига мувофик бўлиши керак.

Мазкур иқтисодий иш буйича суднинг даъво аризани иш юритишга қабул қилиш ва суд муҳокамасига тайёрлаш тӱрисидаги ажрими даъвогар томонидан "Гибрид почта" хизмати орқали қабул қилиб олинган бӱлса-да, суд мажлиси муҳокамасига келмади ёки ишни ӱзининг иштирокисиз курилиш ҳақида ариза билан мурожаат этмаган.

Шунингдек, ИПКнинг 118-моддаси биринчи қисмида суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилиши белгиланган.

тўгрисида"ги Ўзбекистон "Давлат божи Республикаси 5-моддасининг 2-бандига кўра ишларни иктисодий судларда чиқилиши юзасидан давлат божи ундирилиши назарда тутилган. Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг "Иктисодий ишлар буйича суд харажатларини ундириш амалиёти тўгрисида" 2020 йил 19 декабрдаги 36сонли қарори 17-бандининг туртинчи хатбошисида давлат божи тулашдан озод қилинган давлат органлари хамда бошқа шахслар юридик шахслар ва фукароларнинг манфаатида киритган даъво аризалари (аризалар) кўрмасдан қолдирилганда ёки иш юритиш тугатилганда давлат божи манфаати кўзланиб даъво киритилган даъвогарлардан ундирилиши, бунда "Давлат божи тўгрисида"ги Қонуннинг 18-моддасига кўра, даъво кўрмасдан қолдирилган юритиш тугатилган холлар мустасно эканлиги тўгрисида тушунтириш берилган.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари фаолиятини янада ривожлантириш бўйича ташкилий чора-тадбирлар тўгрисида" 2017 йил 10 октябрдаги ПК-3318-сонли карорининг 3-бандида фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгалари манфаатларини кўзлаб судга давлат божи тўламасдан даъво аризалари, давлат ва хўжалик бошкаруви органлари, махаллий давлат ҳокимияти органларининг карорлари, уларнинг мансабдор шахслари хатти-харакатлари (харакатсизлиги) устидан шикоятлар такдим этиши, бунда даъво аризасини қаноатлантириш рад этилганда манфаати кўзлаб даъво аризаси киритилган фермер, дехкон хўжаликлари ва томорка ер эгаларидан давлат божи ундирилмаслиги белгиланган. Суд мазкур қоидани даъво аризаси кўрмасдан қолдирилганда қўлланилиши лозим деб ҳисоблайди.

Шу асосда суд ишни кўриб чикиш натижалари бўйича давлат божи ундирмасликни, олдиндан тўланган почта харажатини даъвогар зиммасида колдиришни лозим деб топди.

Баён этилганларга кўра ҳамда Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси 107, 108, 195, 196-моддаларини қўллаб, суд

ажрим килди:

Касби туман фермер, деҳқон ҳўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши даъвогар "NAMOZBEK-DIYORBEK" фермер ҳўжалиги манфаатида киритган даъво аризаси кўрмасдан қолдирилсин.

Олдиндан тўлаб чиқилган 34.000 сўм почта харажати даъвогар зиммасида қолдирилсин.

Ажримдан норози томон бир ой ичида апелляция тартибида шикоят қилиши (протест келтириши) мумкин.

Судья Х.Ч.Абраев

